

Vergaderjaar 2024–2025

31 322

Kinderopvang

Nr. 561

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2025

Ruim 900.000 kinderen gaan in Nederland naar de kinderopvang. Ouders kunnen zo werk en de zorg voor hun kinderen combineren. De kinderopvang vormt een plek waar kinderen de kans krijgen zich verder te ontwikkelen. De kwaliteit van de kinderopvang is daarbij van essentieel belang. Om de kwaliteit goed te kunnen volgen, laat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang jaarlijks in beeld brengen. Dit gebeurt door een consortium van de Universiteit Utrecht en Sardes onder de naam *Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang* (LKK).

Met deze brief informeer ik u over de resultaten van het meest recente LKK-rapport. In dit rapport worden de resultaten van de meting van 2024 gepresenteerd. Ook worden trends weergegeven op basis van eerdere metingen over de periode 2017–2024.

Ontwikkeling kwaliteit kinderopvang

De LKK brengt de pedagogische kwaliteit bij de kinderdagopvang, peuteropvang¹, buitenschoolse opvang en gastouderopvang in beeld. LKK kijkt daarbij naar verschillende soorten kwaliteit. Het gaat dan met name over de proceskwaliteit en de omgevingskwaliteit. Deze begrippen worden hieronder toegelicht. Daarnaast brengt LKK ook andere kwaliteitsaspecten in beeld, zoals de structurele kwaliteit en het aanbod van activiteiten. Ook rapporteert LKK over de werkbeleving van professionals.

LKK doet uitspraken over de ontwikkeling van de kwaliteit op basis van steekproeven van kinderopvanglocaties waar onderzoek wordt gedaan. De steekproeven in dit onderzoek kunnen als representatief worden gezien, behalve voor de gastouderopvang. De conclusies over gastouderopvang moeten vanwege een te lage respons met voorzichtigheid worden

¹ Dit omvat ook opvang waar VE aangeboden wordt.

behandeld. Ik bespreek hieronder de belangrijkste bevindingen voor alle verschillende kinderopvangvormen.

De proceskwaliteit is goed

Bij proceskwaliteit gaat het om de omgang met kinderen: ofwel de kwaliteit van de interacties die kinderen hebben met de pedagogisch professionals, andere kinderen en hun omgeving. Proceskwaliteit valt uiteen in emotionele en educatieve proceskwaliteit. Bij emotionele proceskwaliteit gaat het om de sfeer op de groep, de sensitiviteit van de medewerkers en het begeleiden van het gedrag van kinderen door bijvoorbeeld structuur te bieden en grenzen te stellen. De educatieve proceskwaliteit betreft het stimuleren van de brede ontwikkeling van kinderen, zoals spel en exploratie en een rijk taalaanbod.

De emotionele proceskwaliteit is in 2024 voor alle opvangsoorten goed, ook in internationaal opzicht. Trendlijnen vanaf 2017 laten zien dat er sprake is van een licht stijgende trend voor alle opvangsoorten. De spreiding is relatief klein, wat betekent dat er is weinig verschil tussen de gemeten groepen. Dat geldt niet voor de buitenschoolse opvang, waar grotere uitschieters naar beneden zijn.

De educatieve proceskwaliteit is in alle opvangtypen lager dan de emotionele proceskwaliteit, maar scoort wel voldoende. Internationaal gezien is de educatieve kwaliteit in Nederland relatief hoog. Ook hier is een stijgende trend zichtbaar sinds 2017. Met name in de kinderdagopvang is de educatieve kwaliteit de laatste jaren sterk verbeterd. De verschillen tussen locaties van dezelfde opvangsoort zijn wel groot. De educatieve kwaliteit in de buitenschoolse opvang is minder goed dan in de kinderdagopvang en de peuteropvang, maar eveneens voldoende.

De proceskwaliteit van de gastouderopvang lijkt iets hoger in vergelijking met de andere opvangsoorten in 2024. De onderzoekers geven aan dat deze resultaten mogelijk niet representatief zijn in verband met de lage respons. Om de resultaten te duiden hebben de onderzoekers de structurele kenmerken van de steekproef geanalyseerd. Tegelijk met de toename van kwaliteit in de afgelopen jaren, lijken meer gastouders met professionele kenmerken deel te nemen aan het onderzoek. De gastouders die deelnamen aan de nieuwste meting zijn gemiddeld hoger opgeleid en hebben meer bijscholing gevolgd dan in een vorige meting. De onderzoekers noemen als mogelijke verklaringen een professionaliseringslag die gaande is in de sector, en/of een beperktere en meer selectieve deelname van gastouders aan de LKK-steekproef.

Groepssocialisatie kan beter; met name het begeleiden van interacties tussen kinderen

Een belangrijk kenmerk van de kinderopvang is dat jonge kinderen kunnen leren onderdeel te zijn van een groep. De mate waarin pedagogisch professionals sensitief zijn naar de groep als geheel en momenten benutten om de verbondenheid en gezamenlijkheid te versterken, lijkt op veel plekken nog beperkt. Voor de verschillende opvangsoorten geldt dat er gemiddeld laag wordt gescoord op dit onderdeel in 2024 en er is een dalende trend te zien. Wel is de spreiding hier groot. De resultaten laten zien dat pedagogisch medewerkers het moeilijk vinden om de interacties tussen kinderen onderling goed te begeleiden.

De omgevingskwaliteit is op orde; oudercontacten en dagprogramma hersteld na corona

De omgevingskwaliteit gaat over kenmerken van de opvangsituatie, zoals de inrichting van de ruimte, de beschikbaarheid en toegankelijkheid van het materiaal voor kinderen, de structuur van het programma en omgang met de ouders. De trendlijnen vanaf 2017 laten een dip in kwaliteit zien rond de coronaperiode. In 2024 is de omgevingskwaliteit gemiddeld weer op orde. De inrichting is goed, materiaal voldoende en het contact met de ouders en de kwaliteit van het dagprogramma zijn ook grotendeels hersteld.

Er lijkt ook toenemende aandacht te zijn voor diversiteit en inclusie, maar de gemiddelde scores blijven voor alle opvangsoorten aan de lage kant. Het gaat dan bijvoorbeeld om de aandacht voor individuele verschillen in de ontwikkelingsbehoeften van kinderen en de representatie van diversiteit in inrichting, materialen en activiteiten.

Het activiteitenaanbod in de buitenschoolse opvang loopt terug

Er zijn grote verschillen in activiteitenaanbod tussen opvangsoorten en locaties. Activiteiten gericht op samenspel, exploratie en motorische ontwikkeling komen het vaakst voor, gevolgd door activiteiten gericht op taal en geletterdheid, creatieve en musische activiteiten en buitenspel en uitstapjes. Er is minder aandacht voor rekenen, wetenschap en techniek en burgerschapsvorming. Sinds 2017 loopt de frequentie en diversiteit in het aanbod van activiteiten in de buitenschoolse opvang terug.

De structurele kwaliteit is stabiel en werkbeleving deels licht hersteld

Structurele kenmerken (die voor een belangrijk deel wettelijk vastliggen) zoals groepsgrootte, de BKR, opleidingsniveau en werkervaring laten een stabiel beeld zien. In de buitenschoolse opvang valt op dat medewerkers gemiddeld meer uren werken en vaker een vast contract hebben dan voorheen. Ook is de gemiddelde BKR daar toegenomen van 1 op 9 naar 1 op 10. De werkbeleving was verslechterd voor alle opvangvormen rond de coronaperiode. In de kinderdagopvang en peuteropvang lijkt deze licht hersteld, in de buitenschoolse opvang verder verslechterd. Gastouders rapporteren een goede werkbeleving.

Conclusie

De kwaliteit van de kinderopvang in Nederland is goed. Zowel de emotionele als educatieve proceskwaliteit is gemiddeld tot goed, is de afgelopen jaren licht gestegen, en scoort in internationaal opzicht hoog. Dat is zeker in het licht van de personele krapte een mooi resultaat. Uit de meting van 2024 blijkt op sommige onderdelen een stabilisatie of lichte daling van de kwaliteit. Komende metingen moeten uitwijzen of dit tijdelijke fluctuaties zijn. Ik blijf de kwaliteit daarom goed volgen.

Aandachtspunten die ik haal uit het rapport zijn de aandacht voor groepssocialisatie en de dalende frequentie en diversiteit van het activiteitenaanbod in de buitenschoolse opvang. Sinds 1 juli 2024 is een aantal kwaliteitseisen voor deze opvangsoort gewijzigd. Het gaat ten eerste om de inzet van andersgekwadificeerden (zoals professionele musici of sporters), ten tweede om het berekenen van de BKR op het niveau van het kindercentrum en ten derde om het opvangen van kinderen op een ander kindercentrum tijdens schoolvrije dagen. Het doel van deze wijzigingen is dat de buitenschoolse opvang meer activiteiten kan aanbieden, die passen bij de ontwikkeling van kinderen.

Via de Monitor implementatie kwaliteitseisen kinderopvang blijf ik structureel volgen hoe deze aanpassingen uitpakken in de praktijk. Daarnaast zal ik in mijn gesprekken met de sector aandacht schenken aan de bevindingen en verbeterpunten uit het rapport. Mijn inzet is om deze kwaliteit vast te houden en waar nodig te verbeteren. Hierover blijf ik graag in gesprek met uw Kamer.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel